

Voorjaarsnota 2005
bijdrage SP - tweede instantie

Voorzitter,

Het grootste probleem wat bij de behandeling van deze voorjaarsnota naar boven komt – en wat iedereen ook zelf kan vaststellen – is de hoge Helmondse werkloosheid. Volgens de laatste cijfers van het CWI over april telt onze stad 5852 werklozen. Dat is ongeveer 15 procent van de beroepsbevolking.

Toch meldde afgelopen dinsdag de krant als voorpagina-nieuws dat de regionale economie in de lift zit. Volgens onderzoek is de Brabantse economie de winnaar van 2004 geworden. Qua economische ontwikkeling scoort de regio prima, zo tekent de krant op uit de mond van onderzoekers van de Rabobank.

Voorzitter, dit is allemaal moeilijk te begrijpen. Want je zou denken dat er zoveel werkloosheid is omdat het economisch niet zo goed gaat. Maar hoe-het-ook-zij de gemeente kan er niet heel veel op kan afdingen. De gemeente heeft amper invloed op economische ontwikkelingen, daar moeten we gewoon eerlijk over zijn.

Ook van het actieplan werkgelegenheid wat het college nu presenteert verwachten wij geen wonderen. Sterker nog, hoe raar het ook klinkt wij zijn zelfs bezorgd over de effecten van sommige onderdelen van het actieplan. Het gaat dan in het bijzonder om de work-first aanpak, het project Direct Werk. Wij hebben dit in eerste instantie ook aangekaart maar we vinden de reactie van het college niet bevredigend.

Waar gaat het om? Voorzitter, de Helmondse werkloosheid is de afgelopen jaren enorm gestegen. Zo'n tweeduizend werklozen erbij over de afgelopen drie jaar. Logisch dus dat er meer aanvragen binnenkomen voor een bijstandsuitkering. In haar antwoord in eerste instantie geeft het college zelf aan dat het gaat om ongeveer 900 aanvragen op jaarbasis. Maar toch is het aantal mensen in de bijstand niet gestegen, het schommelt al een jaar of vier rond de 2300. Begin dit jaar is het aantal mensen in de bijstand zelfs gedaald, zij het heel weinig.

Wij vinden dit een heel opvallend verschijnsel. De werkloosheid stijgt, per jaar zijn er 900 aanvragen maar toch daalt het aantal mensen in de bijstand. Hoe moeten wij dit begrijpen?

Voorzitter, wij hebben de wijsheid niet in pacht. Maar een verklaring zou kunnen zijn dat het motto “als u een uitkering aanvraagt staat u binnen 24 uur aan de klerhangers” zó afschrikwekkend werkt dat mensen daarom afzien van bijstand, zich misschien zelfs niet eens meer aan het loket melden. Immers de mensen kennen de boodschap van de klerhangers, het heeft allemaal in de krant gestaan.

De toelichting in het bijlagenboek bij de voorjaarsnota lijkt ons in deze gedachte te bevestigen. Daar wordt gezegd dat het project Direct Werk een succes is omdat, citaat: “Aan de voor-

zijde veel afvang plaatsvindt van werkloze werknemers die voldoende in staat zijn om zelf werk te vinden zonder eerst in de uitkering opgenomen te worden. Daarmee is het een effectief middel in de poortwachterfunctie.”

Ook het college zelf bevestigt in haar reactie in eerste instantie dat dit verschijnsel zich voordoet. Om eraan toe te voegen dat niet volledig duidelijk is waar deze mensen blijven. En juist dat stemt ons tot nadenken.

Voorzitter, kort en goed: wij hebben begrepen dat de gemeente Alkmaar onderzoek gaat doen naar mensen die zich vanwege die strenge poortwachterfunctie niet meer melden. Wat gebeurt er en waar blijven deze mensen? Bent u bereid zo'n onderzoek ook in Helmond te doen? Dit om op zijn minst beter te begrijpen wat er gebeurt maar ook om vervolgens beter dit beleid op zijn merites te kunnen beoordelen? Te meer omdat het voornemen is om het project Direct Werk nog verder te intensiveren.

Ik blijf nog even bij het onderwerp werkgelegenheid en dan kom ik op de Atlant Groep, de grootste werkgever in onze regio. Eerder dit jaar hebben wij daarover schriftelijke vragen gesteld. Die vragen waren ingegeven door onze zorg dat het sociale karakter van de sociale werkplaats onder druk staat. Wij zijn nog steeds bezorgd maar dat ga ik nu niet overdoen. Het gaat mij nu om de wachtlijst van ruim 300 mensen voor de sociale werkplaats. Het zou toch mooi zijn als die serieus aangepakt zou worden. Voor de mensen zelf maar ook vanuit het oogpunt “werkgelegenheid”.

Atlant-directeur Theo van Kroonenburg maar ook het college antwoordde ons toen dat er “op zich voldoende werk is” maar dat vanwege de landelijke verdeling van het geld dat niet in banen kan worden omgezet. Simpel gezegd: Den Haag betaalt niet.

Voorzitter, de wijze waarop de sociale werkplaats landelijk wordt gefinancierd is een beetje een ingewikkelde puzzel. Wij begrijpen dat er binnenkort weer een wijziging aan zit te komen. Maar waar het ons nu om gaat is de mogelijkheid om de wachtlijst van 300 mensen aan te pakken niet met landelijk geld maar met gemeentelijk geld. Beter gezegd: om uitbreiding van het aantal sw-plaatsen door de gemeenten voor te laten financieren. Want als wij goed zijn geïnformeerd neemt dan later Den Haag weer de kosten over van de uitbreiding van deze sw-plaatsen. Dat kost misschien een paar centen maar die worden dan ook echt omgezet in banen. Deelt het college onze mening dat het de moeite waard is om hier eens goed naar te kijken?

Voorzitter, het tweede grote punt bij deze voorjaarsnota is de kwestie van de sociale grondprijs. De raad wordt gevraagd om in te stemmen met een “meer kostendekkende grondprijs” per 1 juli 2006.

Wij denken dat nu wel bekend is wat het standpunt van de SP-fractie is. Voor de geschiedschrijving wil ik het wel nog eens duidelijk herhalen: wij vinden dat het volkshuisvestingsbeleid nu al sociaal tekort schiet laat staan als we de sociale grondprijs afschaffen.

De wethouder heeft ondertussen op alle mogelijke manieren geprobeerd om te “bewijzen” dat de corporaties het wegvallen van de sociale grondprijs best kunnen opvangen, zelfs zonder huurverhoging. Ik ga nu niet meer op al die overwegingen afzonderlijk in. Wel willen wij nog het volgende kwijt: als het erop neer zou komen dat wij met de sociale grondprijs de corporaties alleen maar rijk zitten te maken, en verder niets, dan hebben wij daar evengoed een probleem mee. Dat is ook onze bedoeling niet. De bedoeling is om de corporaties aan hun sociale taak te houden, en de sociale grondprijs vinden wij daarbij een belangrijke ruggensteun. Zie daar de insteek van de SP.

Als de raad toch in meerderheid met het voorstel instemt, dan is de vraag: wat zijn de gevolgen? Haken dan corporaties misschien af? Komt dan het sociale woningbouwprogramma in het gedrang in het bijzonder op Brandevoort 2?

Wij denken dat de raad dat op voorhand zou moeten weten. Want anders is het een sprong in het duister. Is het college dat met ons eens, vindt het college dit een redelijk verlangen?

Voorzitter, daarom ook hebben wij de wethouder in eerste instantie al gevraagd of hij op voorhand de zekerheid kan bieden dat dan andere corporaties die woningbouwtaak overnemen. Let wel: dus zonder sociale grondprijs, voor dezelfde huur en met dezelfde kwaliteit.

Uit het antwoord maken wij op dat dit teveel lijkt gevraagd. Het college gaat niet verder dan te zeggen dat het “zeer reëel is te veronderstellen dat voor de ontwikkeling van sociale huurwoningen voldoende belangstelling zal zijn”.

Ons dunkt dat dit net te weinig is. Hier wordt dus niet uitgesloten dat instemming met het voorstel tot gevolg kan hebben dat het sociaal woningbouwprogramma in het gedrang komt. Dat lijkt ons niet verantwoord. Graag een reactie.

Een derde punt voorzitter, waar we aandacht aan willen schenken is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Zaken die nu nog landelijk zijn geregeld in de AWBZ en de Welzijnswet zoals thuiszorg, worden door deze wet bij de gemeente neergelegd.

Een belangrijk doel van de wet is het indammen van de groei van de kosten die gemoeid zijn met de AWBZ. In 2004 staan de ‘bijzondere ziektekosten’ voor 18,7 miljard euro op de begroting en betalen we er 13,3 procent premie voor. Het kabinet verwacht dat die premiedruk bij ongewijzigd beleid stijgt tot minimaal 20 procent in 2020 – en vindt dat te veel.

De oplossing wordt gevonden door de ‘open einderegeling’ dicht te schroeven door een bedrag over te maken aan de gemeenten en daar ook het risico neer te leggen van extra uitgaven door een onverwachte toename van het aantal aanvragen. En anderzijds door af te rekenen met het récht op voorzieningen zoals dat nu geldt in de AWBZ.

In ruil voor hun zware verantwoordelijkheid krijgen de gemeenten extra geld in het gemeentefonds en heel veel bevoegdheden om dat geld zo te besteden als ze willen. De invoering van de WMO lijkt daardoor veel op de invoering van de WVG in 1994.

Voorzitter, onze vrees is dat dit de gemeente in de komende jaren maakt tot een arena waarin gehandicapten en ouderen strijden met jongeren, buurthuizen en sportverenigingen om een zo groot mogelijk deel van een karig gevulde pot met geld.

Erger nog, het is méér dan een vrees want zoals bekend geeft Helmond nu al een flink deel van het WVG-geld dat ze ontvangt niet door aan de gehandicapten voor wie het bedoeld is. Wil het college ons geruststellen dat dit niet ook gaat gebeuren met de WMO?

Voorzitter, in het bijlagenboek is opgenomen de notitie Speelruimte. Eén zin in de notitie is onderstreept. Namelijk de zin waarin staat dat voor de uitvoering vooralsnog geen middelen beschikbaar zijn gesteld. Terwijl dit uitgerekend een plan is waar de SP van harte mee kan instemmen. Toeval?

Nee, geen toeval. Het is een keuze die past in het huidige beleid. En dat beleid wordt bijna raadsbreed ondersteund. Als het om de richting van het beleid gaat is – naast andere documenten - nog steeds het bezuinigingslijstje van de commissie Dams een belangrijk kompas. En bijna alle partijen hebben zich daaraan gecommitteerd.

Tot slot nog enkele losse punten.

Ons bereikte vorige week een noodkreet van badmintonvereniging Phoenix over de verhoging van de tarieven. Deze tariefsverhoging vloeit voort uit een bezuiniging voor de sector sport waarmee de raad heeft ingestemd, aldus het besluitenlijstje van B en W. De vereniging moet deze verhoging doorberekenen aan de leden en zegt daardoor zelfs te vrezen voor opzeggingen. Wat is hierop de reactie van het college?

Op de valreep is er nog een reactie binnengekomen van het SWH over het woonwagewerk. Voorzitter, wij willen er dit van zeggen: wij steunen het beleid om het doelgroepenbeleid af te schaffen. Maar over de gang van zaken op de werkvloer willen we geen makkelijke uitspraken doen, want wij zijn er niet bij. Wij kunnen ons voorstellen dat deze andere aanpak aanpassing vergt. Maar het moet toch mogelijk zijn om dit in goed onderling overleg op te lossen!?

Voorzitter, helemaal tot slot nog iets over het centrumplan. Er zijn al diverse besluiten genomen in verband met het centrumplan maar er is nog geen definitieve samenwerkingsovereenkomst met ING en Amstelland. Volgens de termijnen in de intentieovereenkomst had die er eigenlijk al wel moeten zijn maar er is kennelijk verlenging afgesproken. Kortom, kunt u toelichten waarom er nog geen definitieve samenwerkingsovereenkomst is?

Dank u wel